

**CONSILIUL SUPERIOR
AL MAGISTRATURII**

**ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ**

2009, mun. Chișinău, str. M. Eminescu, 5
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
tel:99-08-08, fax: 22-73-20

2009, г. Кишинэу, ул.М.Еминеску,5
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
тел. 99-08-08, факс: 22-73-20

Stimată Doamnă,

În conformitate cu art. 4 alin. (5¹) și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Vă remitem copiile hotărârilor Plenului CSM nr. 209/21 din 14 septembrie 2021 cu privire la sesizarea Curții Constituționale vizând controlul constituționalității unor prevederi legale referitoare la temeiurile de eliberare din funcție a judecătorilor și nr. 210/21 din 14 septembrie 2021 cu privire la sesizarea Curții Constituționale referitoare la controlul constituționalității unor prevederi legale din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013; a art. III și V a Legii nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative; a art. VI a Legii nr. 257 din 16 decembrie 2020 cu privire la modificarea unor acte legislative.

Anexă:

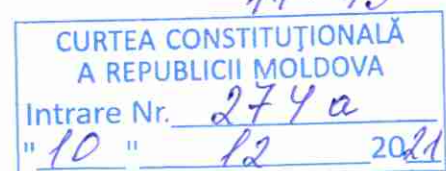
1. *Copia de pe Hotărârile Plenului CSM nr. 209/21 și 210/21 din 14 septembrie 2021 pe 2 file.*
2. *Sesizarea Curții Constituționale referitor la controlul constituționalității unor prevederi legale referitoare la temeiurile de eliberare din funcție a judecătorilor pe 19 file.*
3. *Sesizarea Curții Constituționale referitor la controlul constituționalității unor prevederi legale din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013; a art. III și V a Legii nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative; a art. VI a Legii nr. nr. 257 din 16 decembrie 2020 cu privire la modificarea unor acte legislative pe 16 file.*

Cu respect,

Dorel MUSTEAȚĂ,

Președintele interimar al Consiliului
Superior al Magistraturii

Doamnei Domnica Manole,
Președintele al Curții Constituționale

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

privind controlul constituționalității unor prevederi ai Legii nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013; a art. III și V a Legii nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative; a art. VI a Legii nr. nr. 257 din 16 decembrie 2020 cu privire la modificarea unor acte legislative

prezentată în conformitate cu art. 4 alin. (5¹) din Legea nr. 947—XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

CHIȘINĂU

14 septembrie 2021

AUTORUL SESIZĂRII

Consiliul Superior al Magistraturii
str. Mihai Eminescu 5

OBIECTUL SESIZĂRII:

Obiectul controlului constituționalității îl constituie prevederile legale care diminuează considerabil condițiile de salarizare a judecătorilor:

- Unele prevederi din **Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar**, publicată în Monitorul Oficial nr. 441-447 art. 715 la 30.11.2018; modificată prin HCC nr.16 din 20.05.21, în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013.
- Unele prevederi din **Legea nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative (art. III și V):**

Art. III – La articolul 28 alineatul (1) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 63), cu modificările ulterioare, textul “Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor” se substituie cu cuvintele “legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar”.

Art. V – Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 65), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 7¹ alineatul (4¹), textul “Legii nr. 328/2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 355/2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar” se substituie cu cuvintele “legislației privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar”.

2. La articolul 27, alineatul (2) se abrogă.

- Unele prevederi din **Legea nr. 257 din 16 decembrie 2020 (art. VI)** prin care Articolul 27 din Legea nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 65), cu modificările ulterioare, s-a completat cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

3) Condițiile și modul de salarizare a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii și a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii aleși din rândurile judecătorilor sunt stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

ÎN FAPT

La 23 noiembrie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (Monitorul Oficial nr. 441-447 art. 715 din 30.11.2018). La data intrării în vigoare a prezentei legi s-a abrogat Legea nr. 328/2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor.

Tot la 23.11.2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 271 pentru modificarea unor acte legislative, prin care:

- prin art. III. – la articolul 28 alineatul (1) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2013, nr. 15–17, art. 63), cu modificările ulterioare, textul “Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor” s-a substituit cu cuvintele “legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar”;

- prin art. V – Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 65), cu modificările ulterioare, s-a modificat după cum urmează:

1. La articolul 7¹ alineatul (4¹), textul “Legii nr. 328/2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 355/2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar” se substituie cu cuvintele “legislației privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar”.

2. La articolul 27, alineatul (2) s-a abrogat.

La 16 decembrie 2020, Parlamentul a adoptat Legea nr. 257 (art. VI) prin care art. 27 din Legea nr. 947/96 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii s-a completat cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

(3) Condițiile și modul de salarizare a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii și a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii aleși din rândurile judecătorilor sunt stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

[...] (3) *Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.*

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) *În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.*

(2) *Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.*

(4) *Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*

Articolul 116

Statutul judecătorilor

(1) *Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii. [...]*

2. Prevederile relevante ale Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 59-60/664, 26.10.1995, Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 15-17 art. 63 din 22.01.2013.

Articolul 1

Judecătorul, purtător al puterii judecătorești

(3) *Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii.*

Articolul 17

Asigurarea independenței judecătorului

Independența judecătorului este asigurată prin:

g) asigurarea materială și socială a judecătorului;

Articolul 28

Salarizarea judecătorului

(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt salarizați în condițiile și în modul stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

3. Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011:

[...] **Pct. 97** Independența judecătorilor, ca și necesitatea asigurării garanțiilor clare și previzibile de independență a magistraților, constituie una din cerințele de bază pentru statele membre ale ONU. Această concluzie rezultă din Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985, conform căreia:

[...] avînd în vedere că judecătorii sunt încredințați cu decizia finală asupra vieții, libertăților, drepturilor, îndatoririlor și proprietății cetățenilor.

[...] Mandatul funcției judecătorilor, independența lor, securitatea, remunerarea adecvată, condițiile serviciului, pensiile și vârsta pensionării vor fi asigurate în mod adecvat de lege.

Pct. 98 Standardele în domeniu, elaborate sub egida Consiliului Europei, precum Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia:

[...] nivelul remunerației trebuie fixat în așa fel încît să îi pună pe magistrați la adăpost de presiunile care vizează să le influențeze sensul deciziilor și în general comportamentul jurisdicțional, alterîndu-le astfel independența și imparțialitatea.

Pct. 99 Curtea Constituțională, remarcă Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 109-a întâlnire a delegaților miniștri), conform căreia:

53. *Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege.*

54. *Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură*

de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii.

Pct. 102 Într-o democrație autentică, atât guvernanții, cât și poporul trebuie să recunoască că judecătorul, care trebuie să decidă, în ultimă instanță, asupra vieții, libertății și drepturilor omului, pe lângă un înalt profesionalism și o reputație ireproșabilă, trebuie să posede o independență materială și un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său. Statul are obligația de a stabili remunerația judecătorului astfel, încât aceasta să compenseze efortul și responsabilitățile lui și să fie pe măsura statutului și funcțiilor pe care le exercită, iar menținerea remunerației este una dintre garanțiile independenței judecătorului.

Pct. 104 Apreciind garanțiile materiale și sociale ale judecătorilor drept unul din pilonii independenței lor, Curtea atestă în ultimii ani în Republica Moldova unele restrîngerii aplicate judecătorilor fără a fi prevăzute compensații echivalente. *Măsurile anterioare, care au diminuat asigurarea materială și socială a judecătorilor, precum și cele contestate, expuse în §21, sunt interpretate de Curtea ca ingerințe în independența judecătorilor.*

Pct 105 Curtea Constituțională constată că principiul independenței judecătorului, consfințit de art.116 din Constituție, precum și de Legea cu privire la statutul judecătorului, reprezintă o garanție a eficienței justiției, iar statutul judecătorului *nu trebuie* raportat sau asimilat cu cel al altor autorități publice, indiferent de ierarhia acestora în stat.

4. Prevederi similare se conțin și în Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 2 octombrie 2018, și anume:

Pct. 41 Necesitatea asigurării financiare a judecătorilor se bazează pe diferite instrumente juridice elaborate de Consiliul Europei. Astfel, articolul 6 din Carta europeană privind statutul judecătorilor prevede că *nivelul remunerării judecătorilor ar trebui stabilit astfel încât să nu îi expună unui risc de presiuni susceptibile să le afecteze independența*. Remunerarea poate să varieze în funcție de vechimea de muncă, de natura funcțiilor cu care judecătorul profesionist a fost investit sau de importanța îndatoririlor care i-au fost impuse, apreciate în condiții transparente.

5. Recomandările Comisiei de la Veneția, expuse în Raportul privind independența sistemului judiciar, în cadrul celei de-a 82-a sesiuni plenare (Veneția, 12 – 13 martie 2010):

Pct. 44 Recomandarea (94)12 prevede că remunerarea judecătorilor trebuie să fie garantată prin lege (Principiul I.2, b.ii) și să fie „pe măsura demnității profesiei lor și responsabilității” (Principiul III.1, b). Carta sprijinită de CCJE, extinde acest

principiu și la garantarea remunerației în caz de boală și pensia la eliberarea din funcție.

Pct. 45 CCJE adaugă, în Avizul Nr. 1: „62. *În timp ce anumite sisteme (ex. în țările nordice) rezolvă situația prin mecanisme tradiționale fără prevederi legale formale, CCJE a considerat că este în mod general important (și, în special în cazul cu noilor democrații) să existe prevederi legale specifice care să garanteze că salariile judecătorilor sunt protejate împotriva micșorării și să asigure de facto creșterea salariilor în raport cu costurile vieții*”.

Pct. 46 Comisia de la Veneția împărtășește opinia că remunerarea judecătorilor trebuie să corespundă demnității profesiei lor și că o remunerație adecvată este indispensabilă pentru a proteja judecătoria de interferențe externe. Exemplul Constituției Poloniei, care garantează judecătorilor o remunerație consistentă în raport cu demnitatea funcției și cu scopul pentru care își îndeplinesc îndatoririle lor, este un exemplu de urmat.

Pct. 51 Rezumând, Comisia de la Veneția este de opinie că trebuie garantat prin lege un nivel de remunerare pentru judecătorii care să fie în conformitate cu demnitatea funcției și cu scopul pentru care ei își îndeplinesc îndatoririle.

6. Prevederile relevante ale Cărții Europene privind Statutul Judecătorilor din 10 iulie 1998 de către Consiliul Europei:

6.1 *Exercitarea ca profesie a funcțiilor judiciare implică remunerarea judecătorului la un nivel stabilit în așa fel încât să-l ferească de presiuni ce vizează să influențeze sensul deciziilor sau în general comportamentul său jurisdicțional, afectându-i astfel independența și imparțialitatea. [...] nivelul remunerării trebuie fixat astfel încât să protejeze judecătorul împotriva presiunilor, în loc să se prevadă o determinare a acestui nivel în funcție de remunerarea de care beneficiază titularii de funcții înalte în cadrul puterii legislative sau executive, deoarece titularii acestor funcții sunt departe de a fi tratați într-un mod comparabil de la un sistem național la altul.*

7. Prevederile relevante ale Recomandării CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile:

53. *Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege.*

54. *Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații*

rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limita de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii.

8. Prevederile relevante ale Avizului nr. 1(2001) Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE):

62. În timp ce anumite sisteme (ex. în țările nordice) rezolvă situația prin mecanisme tradiționale fără prevederi legale formale, CCJE a considerat că este în mod general important (și, în special, în cazul noilor democrații) să existe prevederi legale specifice care să garanteze că salariile judecătorilor sunt protejate împotriva micșorării și să asigure de facto creșterea salariilor în raport cu costurile vieții.

ÎN DREPT

Din conținutul sesizării privind controlul constituționalității Legii nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013, a Legii nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative (art. III și V) și a Legii nr.257 din 16 decembrie 2020 (art. VI) cu privire la modificarea unor acte legislative, se observă că acestea vizează, în esență un ansamblu de elemente și principii constituționale și internaționale inter-conexe, precum independența, inviolabilitatea și garanțiile materiale ale judecătorilor.

Într-o democrație autentică, atât guvernării, cât și poporul trebuie să recunoască că judecătorul, care trebuie să decidă, în ultimă instanță asupra vieții, libertății și drepturilor omului, pe lângă un înalt profesionalism și o reputație ireproșabilă, trebuie să posede o independență materială și un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său. Statul are obligația de a stabili remunerația judecătorului astfel, încât aceasta să compenseze efortul și responsabilitățile lui și să fie pe măsura statutului și funcțiilor pe care le exercită, iar menținerea remunerației este una dintre garanțiile independenței judecătorului.

A.ADMISIBILITATEA

În temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, precum și art. 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea prezentată ține de competența Curții Constituționale.

Potrivit art. 4 alin. (5¹) al Legii nr. 947-XIII cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în calitate de organ de autoadministrare judecătorească și de garant al independenței autorității judecătorești, Consiliul Superior al Magistraturii poate sesiza Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor normative care vizează sistemul judecătoresc.

Prerogativa cu care a fost investită prin art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

Prevederile legale verificarea constituționalității a căroră este solicitată, diminuează considerabil condițiile de salarizare a judecătorilor.

Controlul admisibilității acestor norme este unul admisibil și absolut necesar, întrucât legiuitorul nu a ținut cont consultările publice cu persoanele vizate nemijlocit (în cazul nostru, ne referim la judecători/sistemul judecătoresc) la adoptarea prezentei Legi și de consecințele acesteia.

B. FONDUL CAUZEI

1. Argumentele autorului sesizării

Consiliul Superior al Magistraturii, atrage atenția asupra faptului că, la adoptarea legilor ce vizează nemijlocit judecătorii, statul are obligația să consolideze raționamentele prin evaluarea tratamentului diferențiat între judecători și alte persoane cu funcție de demnitate publică.

În acest sens, Consiliul Superior al Magistraturii constată că, prevederile din Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013; în prevederile art. III și V a Legii nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative și în prevederile art. VI a Legii nr. 257 din 16 decembrie 2020 cu privire la modificarea unor acte legislative *nu s-a ținut cont de restricțiile și exigențele impuse judecătorului prin statutul ce-l definește acesta.*

De asemenea, Consiliul Superior al Magistraturii observă existența incertitudinii și o lipsă de coerență în realizarea scopurilor propuse de către legiuitor la adoptarea acestor legi în raport cu sistemul judecătoresc. Pe de o parte, acesta a indicat scopul majorării substanțiale a remunerării angajaților din sistemul judiciar, iar pe de altă parte, a exclus sporurile salariale, instituind criterii de salarizare ce conduc la diminuarea salariilor judecătorilor și a unor angajați din sistem.

Legea specială nr. 328/23.12.2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, (în vigoare până la adoptarea legilor controlul constituționalității a căroră se solicită) a apărut ca o necesitate, având în vedere faptul că pentru magistrați, singura sursă de existență în timpul activității este salariul, fără

posibilitatea de a activa în alte domenii.

Sistemul de salarizare al judecătorilor, stabilit prin această lege a fost unul clar și echitabil, ținându-se cont de principiul separării puterilor în stat, de rolul judecătorilor în realizarea actului justiției, de incompatibilitățile și restricțiile prevăzute de lege pentru aceștia, în scopul asigurării unei independențe materiale a judecătorilor și procurorilor, exigențele impuse prin documentele internaționale cu privire la funcționarea eficientă a sistemului judecătoresc și statutul magistraților.

Legea cuprindea standarde și proceduri unitare de stabilire a salariilor prin norme transparente și ușor aplicabile. De asemenea, asigura crearea unei ierarhii a salariilor pe categorii de judecători, în dependență de nivelul instituției, vechimea în muncă, fiind reglementat modul și condițiile de salarizare al judecătorilor, inclusiv quantumul salariilor de funcție ale acestora, instituind un sistem unitar de salarizare **bazat pe salariul mediu pe economie realizat în anul precedent celui de gestiune drept unitate de referință.**

Potrivit art. 4 din această lege:

(1) Salariul de funcție al judecătorului se stabilește în funcție de nivelul instanței judecătorești la care acesta își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de judecător.

(2) Salariul de funcție al judecătorului din cadrul instanței judecătorești se stabilește în quantum de:

a) 3,0 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de până la 6 ani;

b) 3,2 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de la 6 la 12 ani;

c) 3,5 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 12 ani.

(3) Salariul de funcție al judecătorului din cadrul curții de apel se stabilește în quantum de:

a) 4,0 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de până la 15 ani;

b) 4,3 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 15 ani.

(4) Salariul de funcție al judecătorului din cadrul Curții Supreme de Justiție se stabilește în quantum de:

a) 4,8 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de până la 16 ani;

b) 5,0 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 16 ani.

Salariul mediu pe economie este stabilit în fiecare an, prin Hotărîre de Guvern, fiind calculat în conformitate cu prognoza indicatorilor macroeconomici pentru anii viitori, estimate de către Ministerul Economiei și Infrastructurii, *aflându-se în permanentă creștere*. (ex. prin Hotărîrea Guvernului Nr. 21 din 18-01-2019, a fost aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2019 în mărime de 6975 lei; prin Hotărîrea Guvernului Nr. 678 din 27-12-2019, a fost aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2020 în mărime de 7953 lei; prin Hotărîrea Guvernului Nr. 923 din 22-12-2020 a fost aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2021 în mărime de 8716 lei).

Realmente sistemul special de salarizare a judecătorilor, bazat pe salariul mediu pe economie asigură creșterea salariului judecătorului în fiecare an.

În accepțiunea prevederilor Legii nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, salariul de bază al salariaților din sistemul bugetar, inclusiv al judecătorilor, se calculează prin înmulțirea valorii de referință stabilite de Guvern în fiecare an în Legea bugetului de stat, cu coeficienții de salarizare corespunzători claselor de salarizare pentru funcția respectivă.

Atenționăm că, de la momentul adoptării legilor supuse controlului constituționalității, (2018) coeficientul de salarizare corespunzător clasei de salarizare stabilit în Legea bugetului de stat pentru judecători nu a fost modificat, salariul judecătorilor fiind neschimbat din 2018, în timp ce costurile vieții s-au aflat în creștere simțitoare.

Astfel, prevederile cuprinse în Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și Legea nr. 27123.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative (art. III și V), au generat diminuarea simțitoare a mărimii salariului judecătorilor, din momentul adoptării acestor prevederi.

În jurisprudența sa, CtEDO a considerat că o diminuare a compensațiilor salariale constituie o *lezare radicală* a drepturilor reclamanților, fiind rupt în defavoarea lor, echilibrul între protecția proprietății și exigențele interesului general, constatând o încălcare a art. 1 (dreptul de proprietate) din Primul Protocol Adițional la Convenție. (Hot. CtEDO din 4 august 2006, cazul Stângaciu Tudor vs România).

În acest context, Plenul CSM relevă că salariile judecătorilor din Moldova, chiar în contextul revenirii la legea specială de salarizare, este cel mai mic din Europa. Pentru comparație prezentăm date cu privire la salariile judecătorilor țărilor vecine: România și Ucraina.

Astfel, potrivit datelor prezentate de CEPEJ cu privire la sistemele judiciare din Europa, salariul unui judecător din România este: de la 17.250 roni pentru judecătorii instanțelor de fond (ce constituie în mediu 3600 Euro) până la 26.250 roni pentru judecătorii Curții de Casație (ce constituie aproximativ 6000 euro); pentru

judecătorii din Ucraina: un judecător începător are un salariu de la 3600-4000 dolari SUA; pentru judecătorii Curții Supreme salariul constituie aproximativ 8000 dolari SUA.

Consiliul Superior al Magistraturii menționează că, chiar dacă stabilirea politicii în domeniul salarizării, inclusiv a judecătorilor, ține de competența legislativului și executivului, la adoptarea oricăror soluții în domeniul salarizării judecătorilor urmează a se respecta principiile constituționale privind separarea puterilor de stat (art. 6 din Constituție).

Independența judecătorilor este strâns legată de menținerea separației puterilor în stat. Sarcina asigurării independenței judecătorești, inclusiv independența materială se incumbă organelor puterii legislative și ale puterii executive (art. 116 din Constituție).

Sistemul de salarizare a judecătorilor bazat pe salariul mediu pe economie realizat în anul precedent celui de gestiune drept unitate de referință, stabilit prin Legea nr. 328/23.12.2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, diminuează implicarea Parlamentului și a Guvernului, la stabilirea mărimii salariului judecătorului, fiind respectată independența materială a acestora.

Necesitatea asigurării financiare a judecătorilor se bazează pe diferite instrumente juridice elaborate de Consiliul European. Astfel, articolul 6 din Carta europeană privind statutul judecătorilor prevede că nivelul remunerării judecătorilor ar trebui stabilit astfel, încât să nu îi expună unui risc de presiuni susceptibile să le afecteze independența. Remunerarea poate să varieze în funcție de vechimea de muncă, de natura funcțiilor cu care judecătorul profesionist a fost investit sau de importanța îndatoririlor care i-au fost atribuite, apreciate în condiții transparente.

Diferențierea regimului de salarizare al magistraților de regimul general al salarizării bugetarilor asigură un tratament juridic specific, fiind justificată în mod obiectiv, constituind o garanție a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia judecătorii trebuie să se supună. Acest statut este unul sever și restrictiv, impunând magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de salariați nu le au. În special, restricția de a avea activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere menținerea unui nivel de viață decent. Astfel, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Or, independența judecătorilor este unul dintre principiile fundamentale ale organizării și realizării justiției. Potrivit principiilor stabilite de ONU unul din atentatele asupra independenței judecătorilor este remunerația necorespunzătoare. Remunerația judecătorului, ce include orice mijloc de asigurare materială sau socială, constituie una din componentele de bază ale independenței lui, reprezentând o contrapondere față de restricțiile, interdicțiile și responsabilitățile impuse acestora

în virtutea funcțiilor. Prin menținerea acestui echilibru poate fi crescut gradul de încredere al societății în competența, independența și imparțialitatea judecătorilor. Magistratii au dreptul și sunt obligați să se asigure că la independența lor nu se atentează, aceștea având o responsabilitate majoră în aplicarea legislației interne și internaționale referitoare la drepturile omului.

Statutul Universal al Judecătorilor debutează cu reglementarea independenței judecătorilor nu ca un drept, ci ca o obligație, asigurată de stat. Scopul pentru care judecătorii trebuie să fie independenți este tocmai realizarea unei justiții imparțiale. Pentru aplicarea sa în practică, documentele internaționale consacră mai multe garanții.

În cadrul activităților întreprinse în scopul promovării și garantării eficienței justiției, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a elaborat Recomandarea nr. R(94)12 asupra independenței, eficienței și rolului judecătorilor, scopul fiind instaurarea și apărarea unui sistem politic democratic, caracterizat prin preeminența dreptului, prin consacrarea statului de drept și, respectiv, prin promovarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Recomandarea asupra independenței, eficienței și rolului judecătorilor, recunoaște și subliniază rolul primordial și semnificativ pe care îl au judecătorii în realizarea acestor scopuri. În această Recomandare independența judecătorilor este privită ca unul dintre pilonii pe care se sprijină statul de drept, măsurile necesare pentru promovarea independenței judecătorilor nu de referă doar la judecători, în particular, ci au consecințe globale asupra întregului ansamblu al sistemului judiciar național. Pentru aceasta se recomandă statelor membre ale Consiliului Europei să întreprindă măsuri necesare pentru respectarea, protejarea și promovarea independenței judecătorilor și a sistemului judiciar, în ansamblu.

Într-o democrație autentică, atât guvernării, cât și poporul trebuie să recunoască că judecătorul, cărui i s-a încredințat puterea de a decide asupra drepturilor și libertăților omului, trebuie să posede, pe lângă un înalt profesionalism, și o reputație ireproșabilă, *o independență materială și un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său*. Statul are obligația de a stabili remunerația judecătorului astfel, încât aceasta să compenseze efortul și responsabilitățile lui și să fie pe măsura statutului și funcțiilor pe care le exercită. Evident este faptul că, incompatibilitățile și interdicțiile stabilite pentru judecători prin Legea fundamentală și dezvoltate prin legea specială, precum și responsabilitățile și riscurile aferente profesiei, impun stabilirea unui quantum al remunerației judecătorului corespunzător statutului lor.

Potrivit recomandărilor expuse de Comisia de la Veneția în Raportul privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar, (82-a sesiune plenară, Veneția, 12 – 13 martie 2010): exercitarea de către un judecător a funcțiilor judiciare presupune o remunerare, nivelul căreia este fixat astfel încât să îl protejeze contra presiunilor ce tind să influențeze sensul deciziilor sale și comportamentul său

jurisdicțional, periclitând astfel independența și imparțialitatea judecătorului. Statul este obligat să asigure judecătorul împotriva riscurilor sociale legate de maladii, maternitate, invaliditate, bătrânețe și deces.

În acest sens, este necesară revenirea la legea specială de salarizare pentru magistrați, fapt ce se încadrează în organizarea politico-juridică a statului de drept (alin. (3) art. I din Constituție).

Abrogarea prevederilor ce țin de salarizarea magistratilor încalcă garanțiile internaționale privind independența justiției și statutul judecătorului (art. 116 din Constituție).

Potrivit principiilor stabilite de Carta europeană privind statutul judecătorilor, *reglementarea separată a modului de salarizare pentru magistrați, în raport cu alte categorii de angajați bugetari, nu constituie o încălcare a principiului egalității cetățenilor în fața legii*. Aceste constatări se bazează pe specificul activității magistratilor, care, astfel cum a rezultat din analiza anterioară, impune acestei categorii profesionale obligații și interdicții severe, precum și riscuri sporite, ceea ce justifică în mod obiectiv și rezonabil o diferențiere a regimului juridic de salarizare față de regimul stabilit pentru alți angajați care nu sunt supuși aceluiași exigențe, restricții și riscuri.

Atenționând asupra încălcării art. 14 din CEDO și implicit a unei discriminări, Curtea Europeană a drepturilor omului, în jurisprudența sa constantă a reținut că "există o diferențiere discriminatorie în sensul art. 14 dacă lipsește justificarea obiectivă și rezonabilă, cu alte cuvinte, dacă lipsește „un scop legitim” sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit."

În Hotărârea nr. 25 din 06.11.2014, Înalta Curte a statuat că reducerile salariilor pot avea loc doar în condițiile unei crize economico-financiare obiectiv existente și recunoscute la nivel oficial, în cazul scăderii echitabile a salariilor tuturor sau a majorității categoriilor de angajați bugetari, potrivit principiului solidarității. Curtea a reținut la fel că, salariile judecătorilor nu pot fi diminuate decât în condițiile menționate *supra*. Mai mult, chiar și în aceste condiții, legislativul este obligat să țină cont de specificul și importanța sistemului judiciar, astfel încât să nu afecteze principiul independenței judecătorilor.

Stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, din faptul că, ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea, garanțiile materiale ale independenței judecătorului stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat. Statutul judecătorului nu trebuie raportat sau asimilat cu cel al altor autorități publice, indiferent de ierarhia acestora în stat.

La adoptarea legilor supuse controlului constituționalității, existența unei crize economico-financiare în țară, nu a fost demonstrată, situația economică fiind stabil

în creștere, fapt confirmat prin rapoartele Guvernului, făcute public anual. În acest context, Plenul CSM reiterează că, micșorarea cuantumului salariilor pentru judecători, nu a fost determinată de o criză economico-financiară obiectivă existentă și recunoscută la nivel oficial. În lipsa unui efect substanțial, vizibil, justificat de un interes general, serios și legitim din partea statului, suprimarea pensiilor speciale ale magistraților (la caz a salariilor), în virtutea unor principii greșit înțelese și interpretate, iar apoi încălcate cu mare dezinvoltură și iresponsabilitate în chiar cuprinsul actului normativ ce le consacră prin instituționalizarea tuturor „privilegiilor” declarativ înfierate pentru alte categorii sociale, nu dovedește decât o intenție clară de încălcare gravă a garanțiilor pe care Statul este obligat să le asigure pentru protejarea statutului magistratului.

Totodată, **Curtea Constituțională, în Hotărârea nr. 25 din 06.11.2014**, a menționat că, măsurile prin care se diminuează asigurarea materială și socială a judecătorilor sunt interpretate de Curte ca ingerințe în independența judecătorilor. Astfel, este absolut inadmisibil de a **diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi** (pct. 24 din Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011). (art. 54 Constituție)

Astfel, statutul constituțional al judecătorului (statut consacrat prin Constituție și lege organică, ce cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, dar care implică responsabilități și riscuri inerente profesiei) impune acordarea garanțiilor sociale (inclusiv dreptul la salarizare în condiții speciale) ca o componentă a independenței judecătorilor, garanție a statului de drept.

Existența unei legi speciale de salarizare a judecătorilor și procurorilor, nu reprezintă un privilegiu, aceasta fiind justificată în mod obiectiv ca o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigorile statutului special stabilit prin lege, statut sever și restrictiv. Dată fiind importanța socială majoră a obligațiilor judecătorilor, responsabilitatea sporită, risoul pe care îl comportă exercițiul atribuțiilor lor funcționale, categoriile respective de colaboratori trebuie să beneficieze de un sistem de garanții juridice certe și clare.

Potrivit standardelor și cerințelor dreptului internațional cu privire la rolul magistraților, condițiile de muncă, salarizarea, pensia și vârsta de pensionare li se stabilesc ținându-se cont de rolul și locul justiției în statul de drept, de responsabilitatea, complexitatea și riscurile funcției, de incompatibilitățile și interdicțiile prevăzute de lege pentru această categorie de persoane.

Actele internaționale impun statelor-membre obligația de a stabili printr-o lege specială pentru judecători și procurori și o remunerație corespunzătoare, care să asigure acestora o independență economică reală. În recomandările relevante ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei se menționează că orice modificare și completare a cadrului legislativ național al statelor-membre ale Consiliului Europei care aduc atingere autorității judecătorești urmează a fi coordonată cu experții în

materie ai Consiliului Europei.

Cu titlu de consecință, Plenul CSM optează pentru revenirea la legea specială privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, or, actuala Lege nr. 270/2018 la capitolul ce se referă la Grupul ocupațional „Justiție (B), inclusiv Anexa nr. 4; Legea nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative (art. III și V), Legea nr. 257 din 16 decembrie 2020 (art. VI) nu justifică scopul legitim urmărit și aduce diminuarea drepturilor materiale ale judecătorilor.

1.1 Principii generale încălcate

- a) Principiul independenței puterii judecătorești;
- b) Principiul colaborării puterilor de stat;
- c) Principiul proporționalității;
- d) Diminuarea protecției juridice a judecătorilor.

Solicitarea autorului sesizării

În contextul celor expuse, având drept scop necesitatea asigurării salarizării judecătorilor în mod echitabil, nediscriminatoriu, atractiv, bazat pe nivelul cerințelor stabilite pentru ocuparea funcțiilor respective, ținând cont de volumul de lucru, atribuțiile și responsabilitățile stabilite pentru aceste funcții, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii,

solicită:

Declararea neconstituționalității unor prevederi din *Legea nr. 270 din 23.11.2018* privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013; a *Legii nr. 271 din 23.11.2018* pentru modificarea unor acte legislative (art. III și V); a *Legii nr. 257 din 16 decembrie 2020* cu privire la modificarea unor acte legislative (art. VI), și revenirea la *Legea nr. 328* privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013.

Cu înaltă considerațiune pentru Onorata Curtea Constituțională,

Președinte interimar al Consiliului Superior al Magistraturii

Dorel Musteață

**CONSILIUL SUPERIOR
AL MAGISTRATURII**

2009, mun. Chișinău, str. Eminescu 5
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
tel. 022-990-990, fax 022-22-73-20

**ВЫСШИЙ СОВЕТ
МАГИСТРАТУРЫ**

2009, мун. Кишинэу, ул.Еминеску 5
www.csm.md; email: aparatul@csm.md
тел. 022-990-990, факс: 022-22-73-20

HOTĂRÎRE

cu privire la sesizarea Curții Constituționale referitoare la controlul constituționalității unor prevederi legale din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013; a art. III și V a Legii nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative; a art. VI a Legii nr. 257 din 16 decembrie 2020 cu privire la modificarea unor acte legislative

14 septembrie 2021
nr. 210/21

mun. Chișinău

Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. a), art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, conducându-se de prevederile art. 4 alin. (5¹) și art. 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, cu 8 (opt) voturi pro, ale membrilor prezenți, Plenul CSM

HOTĂRĂȘTE:

Se sesizează Curtea Constituțională referitor la controlul constituționalității unor prevederi legale din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în vederea abrogării Legii nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor din 23.12.2013; a art. III și V a Legii nr. 271 din 23.11.2018 pentru modificarea unor acte legislative; a art. VI a Legii nr. nr. 257 din 16 decembrie 2020 cu privire la modificarea unor acte legislative

Președintele ședinței Plenului
Consiliului Superior al Magistraturii

Dorel Musteață